

Studieplan for 1. HF Håndværk 2022-2023

Rudolf Steiner skolen er tolvårig med en otteårig grundskole og en fireårig overskole/overbygning. Denne kompetenceplan relaterer sig til overskolen/overbygningen i faget håndværk og billedkunstdækkende for undervisningen fra 9. til 12. klassetrin. På Steiner-skolerne tilrettelægges undervisningen, så et fags progression og sammenhæng er tilpasset den unges alder. Således danner den almene udvikling af det unge menneskegrundlag for de faglige temaer, der undervises i for hver årgang. Læs mere i "Introduktion til Rudolf Steiner-skolens læreplan". Emneområder i håndværk og billedkunstan kan være forskellige fra skole til skole. Ved godkendelsen af den toårige Steiner-hf for skolernes 11. og 12. klassetrin skal hf-læreplanerne følges. Da fagene håndværk og billedkunst sammen med kunstbetragtning dækker hf-fagene Billedkunst C og Design og arkitektur C og B (stx), følges hf-læreplanerne for disse fag sammen med kompetenceplanerne for Kunstbetragtning og Håndværk og billedkunst på skoler, hvor hf-fagene udbydes. Denne kompetence har overvejende fokus på den praktiske, øvende del af fagene, hvor kompetenceplanen for Kunstbetragtning har fokus på den mere teoretisk øvende del af fagene.

Håndværk vil sige "virket med hænderne" hvilket er en nærmest polær beskæftigelse i forhold til det "hoved" arbejde som i øvrigt finder sted i skolelivet. Alene af den grund er håndværket godt som afveksling i elevernes dagligdag. Set i en større sammenhæng er det i arbejdet med håndværk om noget sted tydeligt, hvordan en ide kan blive til virkelighed gennem handling i en skabende proces; dvs. at eleven i håndværket øver sig i at være skabende. Eleverne præsenteres for og arbejder med en række forskellige håndværk i perioder på mellem 3 og 8 uger. Fælles for alle perioder er, at eleverne stilles over for et materiale, de skal arbejde med, en opgave de skal løse, og hertil redskaber, de skal lære at kende og anvende i processen. Måden de løser opgaven på, er individuelt forskellig - idet der normalt ikke bliver udleveret tegninger og målkrav. Det betyder, at hver elev løser opgaven på sin måde i løbet af arbejdsprocessen, og elevernes arbejder er derfor oftest unika. Her er altså tale om kunsthåndværk. Materialet kan fx være jern, og opgaven kan være at lave en lysestage. Et antal modeller er stillet frem; eleverne får udleveret et stykke jern, de har et værksted til rådighed med en esse, ambolt og værktøj; ligesom de har en lærer, der kan vejlede. Det, der herefter kræves af eleven, er en fordybelse, hvor han/hun glemmer sig selv for at koncentrere sig fuldstændigt om materialet og arbejdet hermed. Eleven skal så at sige handle med hænderne ud fra en erkendelse af eller oplevelse med materialets egenart. Eleven kommer i denne proces ind i en dialog, hvor materialet svarer på de handlinger han/hun gør i form af et konkret resultat af f.eks. et hammerslag, og hvis resultatet ikke er tilfredsstillende, må man forsøge sig med korrektioner. Det vil sige, at håndværket giver mulighed for tilbagemelding på en helt anderledes måde end det refleksionsarbejde, der finder sted i fag som historie, geografi og samfundsfag. I håndværket øves således dømmekraften, ikke efter en tilbagemelding fra læreren, men nu og her i arbejdsprocessen, og det er eleven selv, der dømmer sin egen indsats. Arbejdet med håndværk kan således ses som et redskab til at styrke tænkningen og fagligheden gennem viljesbaseret arbejde (dvs. handle, iagttagelse, tænke, korrigere og handle i fortløbende proces). Hver enkelt elev skal præstere en viljesindsats, når han/hun gennemgår den lange seje proces som er nødvendig for at bearbejde et materiale, så der kommer et resultat ud af det. At komme igennem barrierer af fejl, modstand og egen utilstrækkelighed er en lang sej proces - men når det lykkes, kan eleverne komme ind i en tilstand af rytmisk flow som kan bære dem igennem. Her har også det sociale fællesskab en

betydning. Det fællesskab, der ofte hersker i et værksted har en særlig karakter, idet alle elever samtidigt befinder sig i en arbejdsituation, hvor den enkelte er fordybet i og koncentreret om arbejdet med at bearbejde materialet. Alle elever skal løse samme opgave, men på sin egen måde og kan derigennem inspirere hinanden; dette synliggøres eller høres af alle i værkstedet og er med til at skabe en god og varm stemning. De kompetencer, der er resultatet af evner, kvaliteter og erfaringer øvet i håndværksundervisningen kan overføres og bruges i alle andre sammenhænge. De erfaringer eleverne får i håndværksundervisningen; at en idé kun kan virkeliggøres med en viljesmæssig indsats og at øvelse og fordybelse nærmer idé til produkt, kan bruges i næsten alle andre sammenhænge.

Omfang: Eleverne fra 9. til 12. klasse har skiftende håndværk i alle 4 år, de fleste forløb varer mellem 3 og 6 uger. Timetallet veksler fra skole til skole, men kan se ud som følger: de to første år har eleverne 6 ugentlige lektioner, de to sidste år har de 4 ugentlige lektioner. Dette eksempel giver i alt: 800 lektioner

Jan Rosendahl Simon

Titel og omfang	Emne (Kernestof)	Kompetencer (tager udgangspunkt i faglige mål og kernestof fra lærerplanerne i de enkelte fag)
Forløb: Bronzestøbning 23 timer	Støbning I bronzestøbning arbejdes med 3 teknikker: voksmodel form perdu, støbning i støbesand (formsand) og sepia. Eleverne former selv modeller i voksform/lerform, og de former i hård voks, som bearbejdes med knive og file. I støbningen gennemgår metallet en forvandringsproces fra flydende tilstand til hårdt og formet materiale, hvis overflade efterbehandles således, at metallet føres til den smukkeste mulige fremtrædelsesform..	Undervisningen giver mulighed for at kunne: •præstere udholdenhed i arbejdsindsats •udviklegode iagttagelsesevner •omsætte en ide til en konkret unik genstand •arbejde med beslutsomhed i handling •oparbejdeselvkontrol •arbejde fokuseret, nærværende og overskue tidsforbrug •demonstrere viljeskraft •udvise nøjagtighed •vise praktisk dømmekraft.

Titel og omfang	Emne (Kernestof)	Kompetencer (tager udgangspunkt i faglige mål og kernestof fra lærerplanerne i de enkelte fag)
Forløb: Kartonnage og Bogbinding 30 timer	Der lægges vægt på, at eleverne gennemskuer og herudfra kan tilrettelægge en arbejdsproces, arbejde præcist og håndtere værktøj og papirmaterialer logisk og hensigtsmæssigt. Der udføres kartonnageopgaver og traditionelle indbindingsmetoder med hæftning, høj- eller lavfalsede bøger, indfarvning og udsmykning af papir og forsats, ryg med forgyldning, reparationer og evt. særlige løsninger/design m.v. Der lægges vægt på individuel og æstetisk udformning.	Undervisningen giver mulighed for at kunne: •vise fortrolighed med kartonnagens og bogindbindingens principper •omsætte design og ønsker til et konkret resultat •tilrettelægge en arbejdsproces •vise omtanke i brugen af materialer og værktøj •afstemme form og indhold i hver enkelt bog •vise præcision i arbejdet ved fx måltagning og udførelse •se fejl og rette dem •udtrykke sig individuelt, æstetisk mht. formgivning og balancere på grænsen mellem fornyelse og respekt for traditionen og håndværket •vise hjælpsomhed og hensyn til andre i værkstedet.

Titel og omfang	Emne (Kernestof)	Kompetencer (tager udgangspunkt i faglige mål og kernestof fra lærerplanerne i de enkelte fag)
Forløb: Plasticering/Ler 20 timer	Plasticering/skulpturelt arbejde i ler. Der arbejdes med figurkompositioner af forskelligste art, hvor det tilstræbes at nå til enhed og harmoni i det valgte formsprog, forhold mellem figur og det omgivende rum, fra relief til frontal fuldplastik, tredimensionalitet og flerperspektiv; skulpturen skal "stemme" hele vejen rundt.	Undervisningen giver mulighed for at kunne: •arbejde fortroligt med ler, træ og sten (evt. gips og andre materialer) både i frie former og i praktiske opgaver (keramiske emner; skåle, kander m.v.) •anvende plastiske grundformer •iagttage og benytte overfladens taktilitet, "aflæse udtryk" •vise sikkerhed i naturalistiske studier/øvelser (proportioner) •skabe kunstnerisk sammenhæng i abstrakte former: volumen, balance, rytme osv. •skabe individuelle løsninger og udtryksformer.

Titel og omfang	Emne (Kernestof)	Kompetencer (tager udgangspunkt i faglige mål og kernestof fra lærerplanerne i de enkelte fag)
Forløb: Plantefarvning 20 timer	Plantefarvning af uldgarn og silkestoffer. Der lægges vægt på, at eleverne gennemskuer processen, og herudfra kan tilrettelægge en arbejdsmetode logisk og hensigtsmæssigt. Der udføres indfarvning af uld og silke med selvfremstillede plantefarver. Hver elev fremstiller et prøvekort med uldprøver i en regnbueskala.	Undervisningen giver mulighed for at kunne: •vise fortrolighed med fremstilling af plantefarver •tilrettelægge en arbejdsproces •vise omtanke i brugen af materialer og værktøj •vise hjælpsomhed og hensyn til andre i værkstedet.

Gert Hansen

Titel og omfang	Emne (Kernestof)	Kompetencer (tager udgangspunkt i faglige mål og kernestof fra lærerplanerne i de enkelte fag)
Forløb: Papirfremstilling 20 timer	Fremstilling af håndlavet papir Der lægges vægt på, at eleverne gennemskuer og herudfra kan tilrettelægge en arbejdsproces, arbejde præcist og håndtere værktøj og papirgrundstoffer logisk og hensigtsmæssigt.	Undervisningen giver mulighed for at kunne: •vise fortrolighed med papirfremstillingens processer •omsætte design og ønsker til et konkret resultat •tilrettelægge en arbejdsproces •vise omtanke i brugen af materialer og værktøj •vise omtanke i arbejdet med kemiske materialer og stoffer •vise hjælpsomhed og hensyn til andre i værkstedet.